

Чорнодон В.І.
Вінницький інститут економіки
Тернопільського національного економічного університету
Сучасні напрями інтенсифікації садівництва

Інтенсифікація садівництва – економічна категорія, що вимірюється певними показниками. Вона характеризується причинно-наслідковим зв'язком таких складових виробництва: обсяги виробничих витрат на 1 га насаджень та їх фондооснащеність; обсяг продукції, прибуток. Між цими складовими існує тісний кількісний зв'язок, який у кожному конкретному випадку піддається обчисленню. Найдоцільніше інтенсифікацію садівництва розглядати у взаємозв'язку: затрати – насадження – економічний ефект.

Нині виникає потреба ефективнішого використання земельних угідь, прискорення обігу капіталу, зниження собівартості та трудомісткості продукції, підвищення рівня механізації технологічних процесів виробництва.

Наявність плодово-ягідних насаджень, здатних продукувати необхідну кількість садівницької продукції високої якості, є важливою передумовою ефективного функціонування галузі садівництва, адже обсяги виробництва плодів і ягід визначаються, передусім, динамікою кількісного та якісного складу плодоносних насаджень.

Процеси створення й продуктивного використання плодових і ягідних насаджень є основою функціонування садівництва як галузі сільського господарства. Багаторічні насадження, на відміну від інших основних засобів виробництва, які використовуються у садівництві, самі створюють новий продукт, чим і визначається їхня вирішальна роль у формуванні ефективності всіх складових виробництва. Важливо враховувати таку надто характерну особливість відтворення багаторічних насаджень: їх потрібно закладати завчасно, часто набагато раніше, ніж перестануть функціонувати існуючі. Лише в такому разі досягається планомірність оновлення садів та ягідників і безперервність виробництва садівницької продукції.

Садівництво відзначається рядом особливостей, що впливають на процеси інтенсифікації. На наш погляд, до найбільш суттєвих можна віднести такі:

- садівництво – найбільш капіталомістка галузь, що зумовлено великими капітальними вкладеннями на створення багаторічних насаджень та формуванням виробничої інфраструктури, через те однією з найгостріших є проблема інвестицій, оскільки для створення та ефективного використання саду потрібні великі питомі затрати праці і матеріально-технічних засобів. До того ж варто постійно враховувати й такий чинник, як зумовлений природою рослин лаг створення насаджень, тобто великий розрив у часі між вкладанням інвестицій та одержанням ефекту;
- плодові та ягідні культури значно різняться за тривалістю періодів як створення, та і продуктивного використання насаджень, що необхідно враховувати при обґрунтуванні й дотриманні садооборотів;
- галузь має важливе соціально-економічне значення, враховуючи виняткову продовольчу та лікувальну цінність плодів і ягід;
- плодові та ягідні насадження на відміну від інших основних засобів виробництва створюються безпосередньо в сільськогосподарських підприємствах. Ця особливість сприяє тому, що підприємство має можливість створювати багаторічні насадження з найповнішим врахуванням конкретного природно-економічного середовища;
- плодові та ягідні культури, їх сорти надто різняться як за біологічними вимогами до умов середовища, так і за споживними вартостями продукції, а також за часом надходження її на ринок;
- прикметною ознакою плодових і ягідних насаджень є їх територіальна прикріпленість до землі. Відтак на багато років створюється по суті єдиний основний засіб виробництва: насадження і земля. Це надто важливо враховувати як при формуванні орендних відносин, так і при вартісній оцінці цих засобів виробництва.

Біологічні особливості порід і сортів плодкових насаджень обумовлюють неоднакові строки вступу їх у плодоношення і тривалість продуктивного використання. Породно-сортним складом насаджень значною мірою визначається їх балансова вартість, а, отже, обсяг амортизаційних відрахувань протягом їх продуктивного використання.

Визначення системи факторів, під впливом яких здійснюється інвестиційна діяльність, вивчення особливостей інвестиційного процесу в галузі садівництва, індивідуального і сукупного впливу окремих факторів дозволить обґрунтувати напрями підвищення ефективності інвестицій шляхом послаблення або усунення негативної дії окремих факторів, вибору найбільш ефективних варіантів вкладень і формування ринкового механізму регулювання інвестиційної діяльності, й на основі цього визначити орієнтири та напрями ефективного інвестування.

Інтенсифікацію садівництва слід розглядати лише в комплексі, враховуючи рівень затрат основних засобів, праці, ефективне використання землі під багаторічними насадженнями, що має відбуватись за рахунок постійного вдосконалення технології й методів господарювання на основі використання досягнень науково-технічного прогресу.

Основною складовою інтенсифікації промислового садівництва є створення нових і вдосконалення наявних основних засобів виробництва, передусім виведення нових сортів, ефективних типів насаджень, комбінування та ін.

Тому подальший розвиток промислового садівництва безпосередньо залежить від ефективної дії таких основних організаційно-економічних чинників: максимальне розширення місткості внутрішнього ринку плодів, ягід і продуктів їх промислового перероблення, зосередження виробництва цієї продукції у великих агроформуваннях, поглиблення господарської та зональної спеціалізації садівництва, формування інтеграційних структур, розвиток сфери реалізації, гуртової і роздрібною торгівлі продукцією садівництва, формування ефективних джерел інвестицій в основний капітал галузі, заходи щодо інвестиційної привабливості галузі садівництва.

в.о. проректора з наукової роботи Яремчук О.С. Захаренко М.О., Коваленко В.О.

Вінницький державний аграрний університет

Теоретичні аспекти процесу ферментації рідких відходів тваринницьких підприємств

На сучасних великих підприємствах з виробництва продукції тваринництва завжди існує небезпека забруднення навколишнього середовища, переважно водою, продуктами життєдіяльності тварин. Значна кількість відходів тваринницьких об'єктів являє собою стічні води (рідкий гній).

Технологічні підходи до розробки способів переробки рідкого гною тваринницьких підприємств не завжди гарантують дотримання санітарних норм на прилеглих територіях [1, 2]. На основі досліджень складу, фізико-хімічних властивостей та санітарно-гігієнічних параметрів відходів тваринництва рекомендовано їх переробку здійснювати біотехнологічними методами, в тому числі і аеробну біологічну очистку асоціаціями мікроорганізмів активного мулу [3, 4, 5].

Найбільш розповсюдженою схемою біологічної очистки стічних вод різного походження є їх обробка в аеротенку активним мулом, розділення муло-водяної суміші у відстійнику, повернення частини активного мулу в аеротенк і видалення надлишкового активного мулу. Однак за таких підходів існує проблема кількості надлишкового мулу, котрий необхідно видалити із системи для досягнення найкращих показників очистки [6, 7].

Існує думка, що максимальна концентрація активного мулу в аеротенку обмежена лише конструктивними особливостями відстійників, і удосконалення процесу перш за все пов'язано із удосконаленням апаратурного оформлення технології очистки шляхом підвищення концентрації мулу в аеротенку для досягнення необхідної глибини очистки [8, 9].